

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยาง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สรุปผลอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยาง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้สรุปผลดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยาง โดยทดลองใช้ในปีการศึกษา 2556 ภาคเรียนที่ 2
  - 1.1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สรุปได้ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและเตรียมทีมวิจัย เพื่อสร้างทีมผู้ร่วมวิจัยที่มีคุณภาพ รวมทั้งการมอบหมายงาน ให้ทีมผู้ร่วมวิจัยมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ มีการดำเนินการ ดังนี้ คือ ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและตัวบ่งชี้ในการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยาง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการประชุมชี้แจงขอความร่วมมือและทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง ได้เข้าร่วมรับฟังคำชี้แจง สนทนา เกี่ยวกับความจำเป็นและความสำคัญของการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยการประชุมระดมพลังสมองแบบสร้างสรรค์ ซึ่งประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา และรากเหง้าของปัญหา การจัดอันดับความสำคัญในการแก้ไข ปัญหา เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยได้รู้จักตนเองด้วยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ตลอดทั้งตัวบ่งชี้ในการพัฒนาคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ การมีวินัยในตนเอง ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการรักการอ่าน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายคือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านสูงยาง จำนวน 18 คน ประจำปีการศึกษา 2556

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาทีม เพื่อพัฒนาศักยภาพของทีมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยมีการดำเนินการ คือ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำ กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิด เพื่อหากลยุทธ์ในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถทักษะในจัดทำ แผนการเรียนรู้แบบโครงงาน ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่าผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน และสามารถฝึกปฏิบัติและจัดการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่สอดคล้องคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปใช้ในการนำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน

ขั้นตอนที่ 3 ปฏิบัติตามแผนและพัฒนางาน โดยให้ผู้ร่วมวิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปใช้สอนจริงตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดชิ้นงานที่เป็นรูปธรรม รวมทั้ง ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานในเรื่อง การสอนแบบ โครงงาน การจัดทำโครงงาน โดยเฉพาะ โครงงานคุณธรรม เพื่อเป็นการปลูกฝัง ความมีวินัย คุณธรรมที่ดี ให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างถาวรและยั่งยืน โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา หรืองานวิจัย และเข้ารับการอบรมสัมมนาจากหน่วยงานที่จัดตาม โอกาส และยัง ติดตามการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงานของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ปรากฏว่า ผู้ร่วมวิจัยได้นำรูปแบบการสอนแบบ โครงงาน โดยเน้น โครงงานคุณธรรมไปใช้สอนนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยผลที่เกิดจากการนำแบบสอบถามผู้ปกครองในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน มีผลเป็นที่น่าพอใจมาก

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบประเมินผล เพื่อให้การจัดโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านสูงยาง เป็น ไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย จึง ได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนประเมินผลก่อนดำเนินงานวิจัย โดยให้ทีมผู้ร่วมวิจัย ได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 3 ด้าน 3 ตัวบ่งชี้ ๆ ละ 15 ข้อ รวม 45 ข้อ แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เกิดขึ้น ประเมินพฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ ด้านคุณธรรมส่วนตัว ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ด้านคุณธรรมส่วนรวม ได้แก่ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และด้านการเรียนรู้ ได้แก่การรักการอ่านส่งเสริมให้มีการประเมิน โครงงานที่นำไปใช้สอนจริงของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยซึ่งพบว่า การสอนแบบโครงงานที่เน้นคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ช่วยพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่ดีขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมสรุปและสะท้อนผล เพื่อให้การจัดโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนั้นจึงได้ดำเนินการ คือ สรุป สะท้อนผลระหว่างดำเนินการร่วมกับผู้ร่วมวิจัย ที่เป็นทั้ง คณะครู และผู้ปกครอง ให้เกิด

องค์ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการนำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานไปใช้ การประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติ การสังเกตพฤติกรรมในช่วงที่ผ่านมาว่าเกิดผลเช่นไร มีปัญหาและอุปสรรคหรือไม่ เราจะร่วมกันหาทางแก้ไข และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามปฏิทินการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้อย่างไร ซึ่งผลปรากฏว่าการดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามปฏิทินและแผนการดำเนินการวิจัยที่กำหนด รวมทั้ง มีการ ประเมินผลหลังดำเนินงานวิจัย โดยให้ทีมผู้ร่วมวิจัยได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินการประเมินผลหลังดำเนินการวิจัย การประเมินผลดังนี้

1) ประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติ หลังดำเนินการเพื่อเปรียบเทียบกับก่อนดำเนินการ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม ซึ่งในการดำเนินการตามแบบประเมินได้เก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติอย่างละเอียด และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ที่ละกิจกรรมและแปลผลข้อมูลที่รวบรวมได้จาก แบบสังเกต และแบบประเมินมาวิเคราะห์ผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย แล้วนำข้อมูลที่ได้อ่านผลมาเขียนบรรยายโดยพรรณนาวิเคราะห์และนำผลที่ได้มาปรับปรุงพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ส่งเสริมให้ครูผู้ร่วมวิจัย ได้มีการจัด

นิทรรศการแสดงผลงาน และนำเสนอผลงานการวิจัย ในช่วงก่อนปิดภาคเรียน ตามโครงการ (Open House) และเปิดครัว โรงเรียนเพื่อแสดงผลงาน ในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เติมเต็มในสิ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับงานด้านการวิจัยหรือการจัดการเรียนรู้ โดยมีการจัดนิทรรศการผลงานทางวิชาการ และ ส่งเสริมให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยตามโครงการพัฒนาเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หรือผลงานการวิจัยที่หลากหลาย ไปยังกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กับคณะครู และนำเอาประสบการณ์ไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มวิทยฐานะต่อไป โดยเฉพาะการเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือผลงานวิชาการทั้งเรื่องที่เป็นโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยตรง และมีเรื่องที่เกี่ยวข้องนำเสนอ

1.2 วิเคราะห์ผลการประเมินพฤติกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการรักการอ่าน พบว่า

1.2.1 ผลการประเมินพฤติกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านมีวินัยในตนเองของนักเรียน โดยรวมซึ่งประเมินโดยครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ในระดับผลการปฏิบัติ พบว่าผลการประเมินพฤติกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนการดำเนินงาน ส่วนใหญ่นักเรียนมีวินัยในตนเอง อยู่ในระดับ ดี ผลการประเมินพฤติกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการดำเนินงานส่วนใหญ่นักเรียนมีวินัยในตนเอง อยู่ในระดับ ดีมาก

1.2.3 ผลการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการรักการอ่าน โดยรวม ซึ่งประเมินโดยครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง พบว่าผลการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนการดำเนินงานส่วนใหญ่ นักเรียนมีทักษะด้านการรักการอ่านอยู่ในระดับ ดี และผลการประเมินพฤติกรรมการรักการอ่านหลังการดำเนินงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับ ดี

ผลการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักการอ่านของนักเรียน โดยรวม ซึ่งประเมินโดยครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ในระดับค่าเฉลี่ย พบว่าผลการประเมินก่อนการดำเนินงานนักเรียนมีทักษะในด้านการรักการอ่าน อยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 3.61 เมื่อพิจารณาผลการประเมินจากภาคีต่างๆ พบว่าครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.80 3.65 และ 3.58 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.57

ผลการประเมินพฤติกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการรักการอ่านของนักเรียน โดยรวม ซึ่งประเมินโดยครู เพื่อนนักเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง ในระดับค่าเฉลี่ย พบว่าผลการประเมินหลังการดำเนินงานนักเรียนมีทักษะในด้านการรักการอ่านอยู่ในระดับดี

2. ผลการสังเกตพฤติกรรมระหว่างดำเนินการวิจัย

2.1 ผลการสังเกตโดย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ด้านความมีวินัยในตนเอง โดยรวมมีพฤติกรรมต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านความมีวินัยในตนเอง อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.63 โดยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีประกอบด้วย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ค่าเฉลี่ย 3.68 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 3.62 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 3.60

2.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสังเกตโดย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ด้านมีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยรวมมีพฤติกรรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.55 โดยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีประกอบด้วย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.58 ,3.55 และ 3.54 ตามลำดับ

2.3 ผลสังเกตโดย ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ด้านมีทักษะในด้านการรักการอ่าน โดยรวมมีพฤติกรรมต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยภาพรวมมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย 4.65 โดยมีพฤติกรรมอยู่ในระดับดีมากประกอบด้วย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 4.75 ,4.62 และ 4.57 ตามลำดับ

3. วิเคราะห์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านความมีวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการรักการอ่าน โรงเรียนบ้านสูงยาง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

3.1 สภาพการณ์ก่อนการพัฒนา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน รวมทั้งขาดความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ตามกระบวนการศึกษาขั้นตอนการสอนแบบ โครงงาน โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป้าหมายเพื่อพัฒนานุเคราะห์ในสถานศึกษาเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3.2 หลังจากได้รับการพัฒนาแล้วทำให้นักุเคราะห์ในสถานศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนแบบ โครงงาน ที่เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเข้าใจขั้นตอนการสอนแบบ โครงงานที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เป็นอย่างดีและได้นำผลการปฏิบัติกิจกรรมการสอนแบบ โครงงาน ไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้เป็นอย่างดีที่น่าพอใจ

อภิปรายผล

การพัฒนาการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการรักการอ่าน โรงเรียนบ้านสูงยาง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) โดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์นักเรียนของโรงเรียนบ้านสูงยาง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการรักการอ่าน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการรักการอ่าน อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ของพระอำนาจ อุดดกาโม (น้อยนิล) (2554 : 82- 89) ได้วิจัยแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน นั้น โรงเรียนจะต้อง จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมให้มากที่สุดในแต่ละกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ปลูกฝังความเป็นระเบียบวินัยและคุณลักษณะนิสัยที่ดีในการทำการบ้านและการทำงานที่ได้รับผิดชอบ หรืองานที่มอบหมายด้วยตนเอง จัดให้นักเรียนเข้าแถวก่อนเข้าห้องเรียน และให้เดินเป็นแถว ไปเรียนตามห้องอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยทุกครั้ง ด้านใฝ่เรียนรู้ โรงเรียนควรมีการจัดนิทรรศการด้านวิชาการให้นักเรียนได้เข้าร่วม แสดงผลงานอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชัย อันปัญญา (2552 : 103-105) ได้ศึกษาการ

การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนเทศบาลส่องนางโย บ้านส่องนางโย สังกัด กองการศึกษาเทศบาลเมืองมหาสารคาม ผลการวิจัยพบสภาพปัญหาของนักเรียนเกี่ยวกับความ มีระเบียบวินัย ใน 3 ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสะอาด ด้านการแต่งกาย สมควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาระเบียบวินัยนักเรียนและการติดตามผล ซึ่งมีกิจกรรมประกอบการพัฒนา คือ กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน กิจกรรมสอดแทรกวินัยระหว่างเรียนกิจกรรมแบ่งเขตรับผิดชอบ กิจกรรม ส่งเสริมสุขภาพ กิจกรรมรับนักเรียนที่หน้าประตูโรงเรียน และกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน และผลของการพัฒนาพบว่า นักเรียนมีระเบียบวินัยอยู่ในระดับที่ดีขึ้น ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของนักเรียน เกี่ยวกับการมาโรงเรียนให้ทันเวลาหน้าเสาธง การทำกิจกรรมให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด การส่งงาน ตามเวลาที่ครูนัดหมาย การรักษาความสะอาดของร่างกาย การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียน การทิ้งขยะให้ถูกที่ การรักษา ความสะอาดบริเวณโรงเรียน การแต่งกายให้ถูกต้องตามระเบียบที่ โรงเรียนกำหนด พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542 : 4) กล่าวว่า เด็กเรียนรู้และสร้างลักษณะนิสัยหลาย อย่างจากสังคมรอบตัวเด็ก คือ จากผู้ใหญ่ในชุมชน จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว จากข้อมูลข่าวสารที่เด็ก ได้รับไม่ว่าจากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือจากคำเล่าลือต่าง ๆ ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีระดับการปฏิบัติจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับ การปฏิบัติจริยธรรมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความมี ระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นวัยที่มีจริยธรรมใน ระดับตามเกณฑ์ ตามแนวทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของโคลเบอร์ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2539 ก : 41-42 ; อ้างอิงมาจาก Kohlberg. 1976 : 196-405) ที่ได้แบ่งจริยธรรมเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ ก่อนเกณฑ์ มีอายุ 2-10 ปี ระดับตามกฎเกณฑ์ มีอายุระหว่าง 10-16 ปี และระดับเหนือเกณฑ์ มีอายุตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับ สมศักดิ์ เจริญขจรกุล (2533 : 21) กล่าวว่า พัฒนาการ ทางด้านจริยธรรมของนักเรียนอายุ 10-16 ปี โดยทั่วไปจะอยู่ในระดับตามเกณฑ์ หมายถึง อยู่ใน ช่วงที่นักเรียนพยายามทำความดีเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนของตน หรือพยายาม ปฏิบัติหน้าที่ให้เหมือนคนอื่น ๆ หรือให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ซึ่งมักได้แก่กลุ่มเพื่อน ที่มีอายุรุ่นเดียวกัน นักเรียนอายุประมาณ 10-13 ปี (ชั้น ป.4-ป.6) จะมีลักษณะดังกล่าวนี้มาก ส่วนในช่วงอายุประมาณ 13-16 ปี (ม.1-ม.3) จะมีพัฒนาการทางจริยธรรมเลื่อนจากขั้นที่ยึดระเบียบ คำนิยมกฎหมาย หรือศาสนาเป็นหลัก หมายถึง ความพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำนิยม ระเบียบแบบ แผน หรือ ประเพณีของสังคม หรือการช่วยเหลือชุมชนในด้านต่างๆ อาจกล่าวได้ว่า นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวินัยในตนเองและกับผู้อื่น ความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นและรักการอ่าน อยู่ในระดับมาก นับเป็น

ความสำเร็จของการพัฒนา จากการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ต้องการให้นักเรียนเป็นคนที่มีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม หรืออาจเนื่องมาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดย ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วม โดยใช้ กลยุทธ์การสร้างการมีส่วนร่วม กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ กลยุทธ์การเคลื่อนไหวของสังคม และกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อประชาชน ในขณะเดียวกันครูประจำชั้นยังได้สนับสนุนนักเรียนที่มีความประพฤติดี การยกย่องชมเชยทันทีเมื่อนักเรียนประพฤติดี และการจัดชุมนุมจริยธรรมศึกษาในโรงเรียน

2. การใช้กลยุทธ์การสร้างกระบวนการเรียนรู้ โดยประชุมปฏิบัติการการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่าบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการสอนแบบโครงงานในระการจัดการเรียนรู้ดีมาก รวมทั้งสามารถเขียนแผนการสอนแบบโครงงานที่เน้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกิดจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติที่นั้น เกิดจากสภาพการวิจัยสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของผู้ร่วมวิจัย ในการที่จะพัฒนาตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนแบบ โครงงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนาง ลักษณ์ ลินสืบผล (2542 : 12) ได้กล่าวว่า การฝึกอบรมต้องมีการวิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์เป้าหมาย การวิเคราะห์ปัญหานั้นต้องยึดหลักสภาพปัญหาเป็นสำคัญและหาทางแก้ปัญหาเป็นกรณีไป อีกทั้งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนมีแนวคิดที่จะพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยมีการพัฒนาตนเองและเข้ารับการอบรมประชุมเชิงปฏิบัติการอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนำมาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านอื่นๆ และให้สอดคล้องกับบริบทมากขึ้น
- 1.2 ควรดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดแตกต่างกัน และนำเอานวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับขนาดของกลุ่มเป้าหมาย
- 1.3 ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านวินัยในตนเอง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และรักการอ่าน ควรกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์ เพราะถือว่าครูเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรม

1.4 การวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับเจตคติที่แสดงออกในทางการปฏิบัติ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลในหลายด้าน เพื่อให้ผลการวิจัย ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ข้อมูลจึงจะน่าเชื่อถือ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีวินัยของนักเรียน

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนด้านรักการอ่านต่อการมีนิสัยทัศนสำหรับตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY